

Prezes Stowarzyszenia
Dąbrowskie Inicjatywy Społeczne
Tatiana Duraj-Fert
ul. Spacerowa 5
42-520 Dąbrowa Górnicza
Nr tel. 607 108 131
E-mail: biuro@inicjatywy-spoleczne.eu

1037 mieszkańców Dąbrowy Górniczej
wymienionych w załączniku nr 2

Dąbrowa Górnicza dn. 23.02.2021 r.

RP, 5. 2021

**PREZYDENT MIASTA
DĄBROWA GÓRNICZA**

PETYCJA

Dotyczy: rewitalizacji i zagospodarowania zabytkowego dworca kolejowego na stacji
Dąbrowa Górnicza Żąbkowice.

Działając w interesie publicznym, w imieniu Stowarzyszenia Dąbrowskie Inicjatywy Społeczne oraz 1037 mieszkańców Dąbrowy Górniczej, na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, wnoszę o niezwłoczne podjęcie skutecznych działań w celu rewitalizacji i zagospodarowania zabytkowego dworca kolejowego na stacji Dąbrowa Górnicza Żąbkowice, położonego w Dąbrowie Górniczej przy ul. Dworcowej 11.

Uzasadnienie:

1. Budynek dworca – stanowiący własność PKP S.A. – jest najstarszym i najwartościowszym historycznie zabytkiem Żąbkowic, wpisanym do rejestru zabytków nieruchomości województwa śląskiego pod numerem A/706/2020.

2. Dworzec został wyłączony z eksploatacji w 2011 r. i od tamtego czasu popada w ruinę. Budynek figuruje w gminnej ewidencji zabytków Dąbrowy Górniczej, lecz władze miasta od lat lekceważą ustawowe obowiązki ochrony (art. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami), polegające m.in. na zapobieganiu zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku, a także udaremnianiu jego niszczenia i niewłaściwego wykorzystywania. W latach 2011-2012 przedsiębiorstwo PKP S.A. starało się porozumieć z Urzędem Miasta w sprawie zagospodarowania dworca na podstawie długoletniej umowy dzierżawy lub przekazania. Niestety starania spółki okazały się bezowocne, wobec braku zainteresowania ze strony władz samorządowych, które tym samym zlekceważyły kolejny ustawowy obowiązek, polegający na zapewnianiu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytku oraz jego zagospodarowanie i utrzymanie. W związku z powyższym dworzec nie został uwzględniony w Programie Inwestycji Dworcowych PKP S.A. na lata 2016–2023.
3. Stacja Dąbrowa Górnicza Zabkowice jest obecnie jedyną węzłową stacją kolejową w mieście, a dworzec położony jest w samym sercu dzielnicy o populacji ponad 10 200 osób. Ponadto ze stacji, na której zatrzymują się w dni robocze 62 pociągi pasażerskie, korzystają dąbrowianie z sąsiednich dzielnic, zamieszkałych łącznie przez ok. 9 tys. osób. W latach 2017-2019 w bezpośrednim sąsiedztwie dworca zbudowano przejście podziemne, a także miejsca postojowe dla samochodów i rowerów, nazywane centrum przesiadkowym. W owym „centrum” nie ma nawet toalety; nie można załatwić potrzeb fizjologicznych, umyć rąk, kupić gazety, biletu autobusowego czy kolejowego biletu okresowego. Nie ma również punktu gastronomicznego, czy choćby automatów z napojami, a przy niesprzyjającej pogodzie nie ma możliwości schronienia się przed wiatrem i chłodem. Wymienione niedogodności można wyeliminować zagospodarowując nieczynny dworzec.
4. W piśmie z dn. 31 sierpnia br. (pełna treść w załączniku nr 1) Prezes Zarządu PKP S.A. wyraził gotowość nieodpłatnego przekazania dworca miastu, w trybie Art. 39d ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego Polskie Koleje Państwowe.
5. Nieodpłatne przejęcie dworca umożliwiłoby miastu jego rewitalizację, przy czym dotacje państwowe na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru mogą być udzielone nawet do 100% koniecznych nakładów (podstawa prawna – art. 78 ust 2 i 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

6. Przejmując nieodpłatnie dworzec miasto zyskałoby pełną swobodę w kwestii docelowego wykorzystania obiektu, w którym powinny mieścić się niezbędne elementy centrum przesiadkowego, tj. toalety, poczekalnia i kasa biletowa. Część budynku może zostać przeznaczona – tak jak to było do 2004 r. – na cele mieszkaniowe (np. lokale komunalne). Część pomieszczeń można wykorzystać na potrzeby instytucji miejskich – np. ząbkowickiej filii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej lub Filii nr 2 Miejskiej Biblioteki Publicznej, które mieszczą się obecnie w Domu Kultury (ciasnota panująca w bibliotece i brak czytelni wręcz rażą). Dworzec może być także siedzibą mającej wkrótce powstać Rady Dzielnicy. Pozostałe pomieszczenia obiektu można przeznaczyć na wynajem dla podmiotów zewnętrznych, np. dla Poczty Polskiej, która korzysta w Ząbkowicach z dwóch placówek w wynajmowanych pomieszczeniach – ciasnych i mało funkcjonalnych, a także na działalność „kiosku RUCH-u”, punktu gastronomicznego itp.
7. Dobrym przykładem – i to nie jedynym – dla władz Dąbrowy Górniczej może i powinna być rewitalizacja dworca w mieście Żory, gdzie ze stacji kolejowej korzystało zaledwie od 50 do 100 pasażerów na dobę (dane z 2017 r.). Miasto przejęło tam nieodpłatnie od PKP S.A. budynek dworcowy – zrujnowany pustostan bardzo podobny do dworca w Ząbkowicach, ale w gorszym stanie. Rewitalizacja – obecnie na ukończeniu – odbywa się w ramach projektu, na które miasto otrzymało dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości blisko 5 mln zł, oraz dofinansowanie z budżetu państwa w wysokości 576 tys. zł. Całkowita wartość projektu opiewa na kwotę 6 mln 255 tys. zł. W budynku będą się mieścić: poczekalnia dla pasażerów, kasy biletowe, lokal gastronomiczny, strefa dla dzieci, świetlica dla matek z małymi dziećmi, a także pomieszczenia Centrum Integracji Społecznej oraz Centrum Aktywności Lokalnej.
8. Renowacja i zagospodarowanie dworca kolejowego powinny stanowić integralny element procesu rewitalizacji Ząbkowic, które są obecnie: (...) *najbardziej zdegradowanym i zmarginalizowanym obszarem miasta uwzględniając zarówno aspekty społeczne,*

urbanistyczne i infrastrukturalne, a także: (...) dzielnicą koncentracji wszystkich najsłabszych negatywnych zjawisk społecznych, tj. depopulacji, bezrobocia i wykluczenia społecznego (...). Natomiast do 2022 roku – wg. obowiązującego programu rewitalizacji miasta – mają stać się: (...) ważnym centrum lokalnym integrującym mieszkańców północnych i wschodnich dzielnic Dąbrowy Górniczej¹.

9. Rewitalizacja dworca kolejowego jest ważna z punktu widzenia społecznego, gdyż znaczna część mieszkańców Zabkowic uważa, że władze samorządowe Dąbrowy Górniczej traktują ich jak obywateli drugiej kategorii, od lat zaniedbując i marginalizując peryferyjną dzielnicę. Jednym z przykładów marginalizacji jest wielkość nakładów finansowych na budowę centrów przesiadkowych. Budowa przejścia podziemnego i centrum przesiadkowego w Zabkowicach kosztowała łącznie niespełna 10 mln zł, podczas gdy na analogiczną inwestycję w Gołonogu przeznaczono 67,5 mln zł, a w śródmieściu Dąbrowy Górniczej 229 mln zł. Dysproporcje olbrzymie i nieliczące z ideą zrównoważonego rozwoju. Inny przykład marginalizacji to brak dbałości o dziedzictwo narodowe dzielnicy (zerowe nakłady finansowe i rzucające się w oczy zaniedbania), w sytuacji gdy na przebudowę socrealistycznego Pałacu Kultury Zagłębia z lat pięćdziesiątych XX w. – celowo wpisanego do rejestru zabytków dla pozyskania dotacji – miasto wydało w latach 2011-2014 około 62 mln zł, przy czym sama renowacja podziemnych szaleatów kosztowała ponad 4 mln zł.
10. Ewentualna rezygnacja z nieodpłatnego przejęcia dworca potwierdzi opinię o marginalizowaniu Zabkowic przez władze samorządowe, lecz nie zwolni ich z ustawowego obowiązku zapewnianiu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytku oraz jego zagospodarowanie i utrzymanie. W ramach realizacji ww. zadań gmina Dąbrowa Górnicza powinna zawrzeć z PKP S.A. długoterminową umowę w sprawie wspólnego wykorzystania dworca, stanowiącą podstawę do ujęcia budynku w rządowym Programie Inwestycji Dworcowych (PID), i jednocześnie dającą gwarancję rewitalizacji obiektu w perspektywie najbliższych lat. W tym zakresie władze Dąbrowy Górniczej posiadają już cenne doświadczenie, ponieważ potrafiły wypracować wspólnie z PKP S.A. rozwiązania w kwestii zagospodarowania budynku dworca w centrum miasta, który nie jest zabytkiem wpisanym do rejestru, a którego stan techniczny jest gorszy niż dworca w Zabkowicach.

¹ Przytoczone cytaty: „Program rewitalizacji: Dąbrowa Górnicza 2022 (aktualizacja – 2018 r.)”, załącznik nr 1 uchwały nr XLV/881/2018 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 17 października 2018 roku, str. 39; 61; 80.

Panie Prezydencie, obejmując urząd ślubowałam Pan uroczyście sprawować go tylko dla dobra publicznego i pomyślności mieszkańców. Proszę wziąć pod uwagę, że dobro publiczne wymaga, by ząbkowicki dworzec kolejowy – niemy świadek 153 lat polskiej historii i części dziedzictwa narodowego, został trwale zachowany dla przyszłych pokoleń. Z kolei dbając o pomyślność mieszkańców, powinien mieć Pan na względzie wszystkich dąbrowian, niezależnie od tego czy żyją w centrum miasta, czy też egzystują w dzielnicach peryferyjnych.

Treść niniejszej petycji zostanie przesłana do wiadomości:

- Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu,
- Ministra Infrastruktury,
- Marszałka Województwa Śląskiego,
- Wojewody Śląskiego,
- Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Na podstawie art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, wyrażam zgodę na ujawnienie moich danych osobowych na oficjalnej stronie internetowej podmiotu rozpatrującego niniejszą petycję lub urzędu go obsługującego. Jednocześnie przypominam, że zgodnie z art. 8 ust. 1 ww. ustawy, odwzorowanie cyfrowe petycji (skan) powinno zostać zamieszczone na wspomnianej stronie internetowej **niezwłocznie**.

Z poważaniem

Prezes Stowarzyszenia

Tatiana Duraj-Fert

Załączniki:

Nr 1 – Pismo Prezesa Zarządu PKP S.A. z dn. 31 sierpnia br. – na 2 str.

Nr 2 – Podpisy mieszkańców Dąbrowy Górniczej..... – na 1-66str.

PREZES ZARZĄDU
tel.: +48 22 474 90 10
fax: +48 22 474 90 20
e-mail: sekretariat.k@pkp.pl

Sz. P.
Tatiana Duraj-Fert
Prezes
Dąbrowskie Inicjatywy Społeczne

Warszawa, 31 sierpnia 2020 roku.

Znak sprawy: K.053.2.2020/1
UNP: 2020-0365859

Dworzec kolejowy w Dąbrowie Górniczej – Ząbkowicach jest nieczynny od chwili rezygnacji przez przewoźników z wynajmu powierzchni przeznaczonych do odprawy podróżnych (kasy biletowe, poczekalnia), tj. od 30.09.2011r. Ostatni lokator został natomiast przesiedlony na przełomie roku 2003-2004.

Odnotowuje się brak zainteresowania ze strony kontrahentów zewnętrznych i inwestorów - pomimo promocji obiektu dworcowego na portalach internetowych i celowanych ofert wysyłanych do przedsiębiorców lokalnych. Działania zmierzające do komercyjnego zagospodarowania budynku poprzez najem lub dzierżawę nie przynoszą skutku, głównie z uwagi na mało atrakcyjną lokalizację i otoczenie.

Na przestrzeni lat 2011 – 2012 prowadzono z Urzędem Miejskim w Dąbrowie Górniczej rozmowy w sprawie zagospodarowania dworca w drodze długoletniej umowy dzierżawy czy przekazania, ale nie dały one pozytywnego rezultatu.

W 2020 r. ponownie wystąpiono do Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej z propozycją współpracy w zakresie zagospodarowania dworca poprzez zawarcie długoletniej umowy lub przejęcie budynku. Oczekujemy na stanowisko Gminy.

W ostatnich dniach wpłynęło do katowickiego Oddziału PKP S.A. zawiadomienie Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wszczęciu postępowania w celu wpisania budynku dworca do rejestru zabytków nieruchomości województwa śląskiego.

Zakończenie tego postępowania, skutkujące wpisaniem budynku do rejestru zabytków otworzy możliwość zagospodarowania dworca pod warunkiem wyrażenia woli przejęcia budynku przez jednostkę samorządu terytorialnego - w trybie Art. 39d. Ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” cytat:

„Mienie PKP S.A. lub PLK S.A., inne niż określone w art. 39b, będące jednocześnie zabytkiem w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami może zostać oddane w drodze umowy do korzystania, w tym nieodpłatnego, jednostce samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowej posiadającej osobowość prawną oraz status organizacji pożytku publicznego w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz co najmniej pięcioletnie doświadczenie w zakresie sprawowania opieki nad zabytkami będącymi wytworami techniki kolejowej, realizowanej w sposób określony w art. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”.

2 / w wana, gneja

PREZES ZARZĄDU

Krzysztof Wamiński

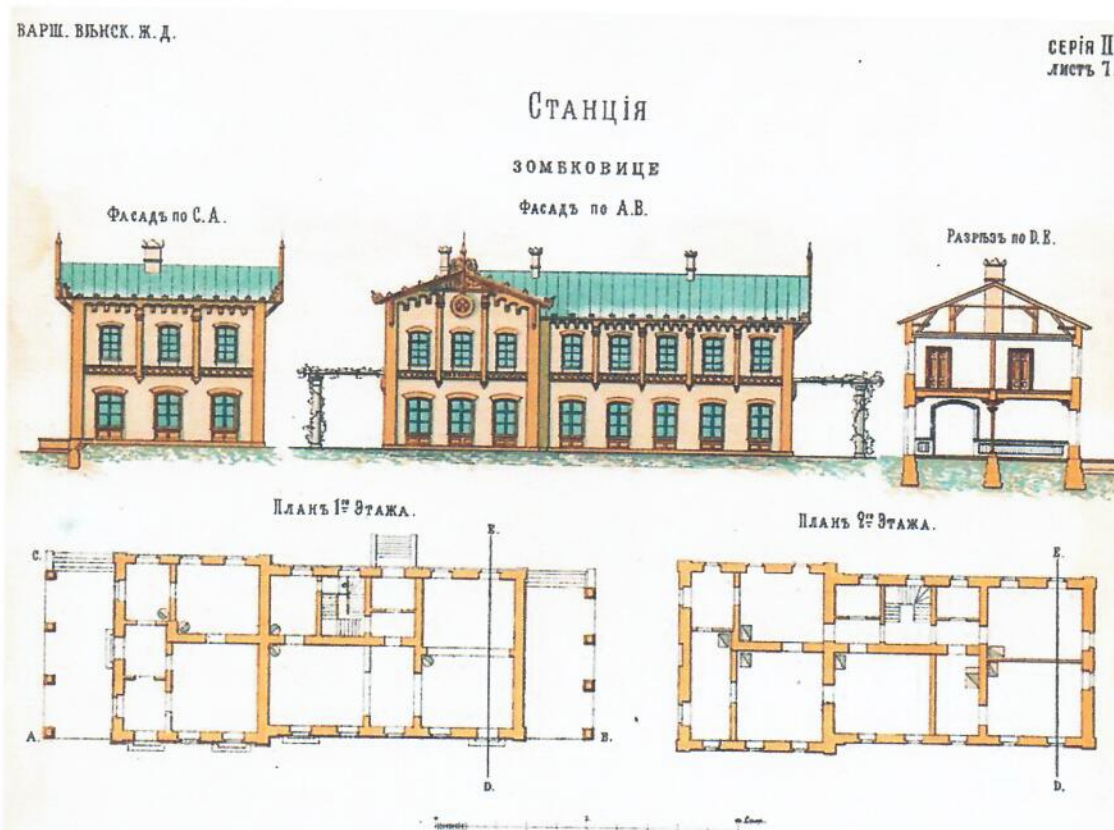
WARTOŚCI HISTORYCZNE DWORCA KOLEJOWEGO NA STACJI DĄBROWA GÓRNICZA ZĄBKOWICE

1. Środowisko historyczne

Stacja kolejowa Ząbkowice (obecnie Dąbrowa Górnicza Ząbkowice) jest najstarszą stacją w Zagłębiu Dąbrowskim¹. Pierwszy rozkładowy pociąg z Częstochowy przybył na nią 1 grudnia 1847 roku². Pierwszy ząbkowski dworzec Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej zbudowano albo w roku 1847, albo ok. 1856 r. Budynek przetrwał do naszych czasów (ul. Dworcowa 13), lecz wyburzono go w 2017 r. w związku z budową podziemnego przejścia. Dworzec nie był uznany za zabytek, chociaż odegrał pewną rolę w powstaniu styczninowym, co potwierdza m.in. korespondencja Teodora Leona Cieszkowskiego (komendanta placu w Dąbrowie) do Rafała Pazdowskiego – zawiadowcy stacji Ząbkowice, z dnia 14 lutego 1863 roku³.

2. Zachowany dworzec kolejowy (przedmiot petycji)

Budynek wzniesiono w dwóch etapach. W latach 1867–1868 zbudowano południowe skrzydło⁴. W latach 1892–1893 – skrzydło północne⁵.

Dworzec kolejowy w Ząbkowicach zbudowany „pod dach” w roku 1867, widok od strony peronów. Ilustracja pochodzi z albumu wydanego w Moskwie w 1872 roku⁶

¹ W tym samym czasie oddano do użytku stację kolejową w Łazach, lecz miejscowości tej nie zaliczano w XIX wieku do Zagłębia Dąbrowskiego.

² „Kurier Warszawski”, nr 315, Warszawa, 24.11. (06.12) 1847 r., str. 1.

³ Archiwum Główne Akt Dawnych, jedn. aktowa 1/244/ 0/-/170.

⁴ „Gazeta Handlowa”, nr 143, Warszawa, 20.06 (02.07).1868, str.3.

⁵ „Gazeta Polska”, nr 168, Warszawa, 14 (26).07. 1893, str. 2.

Kompilacja fragmentów poprzedniej ilustracji. Dworzec z dobudowanym w latach 1892–1893 skrzydłem północnym (jaśniejszy kolor)

Budynek zachował się w niezmienionym kształcie (fot. z 2017 r.)

3. Wydarzenia historyczne i działalność wybitnych osobistości

- a. W 1886 r. lub 1887 r. w budynku dworca uruchomiono stację meteorologiczną – jedną z kilkunastu pierwszych wchodzących w skład Warszawskiej Sieci Meteorologicznej⁷. Była to pierwsza i przez pewien czas jedyna stacja meteorologiczna w Zagłębiu Dąbrowskim (najbliższa mieściła się w gubernialnym Piotrkowie).
- b. Stację meteorologiczną obsługiwali kolejowi telegrafisci, a biuro telegrafu mieściło się w tym samym budynku. W latach 1896–1913 (a być może wcześniej) rewizorem telegrafu w Ząbkowicach był Karol Henryk Plage – wybitny polski numizmatyk i pierwszy kustosz muzeum przy warszawskiej mennicy państwowej. Mieszkając i pracując w Ząbkowicach napisał książkę pt. „Monety bite w miedzi za panowania Stanisława Augusta”, wydaną w roku 1897 w Warszawie⁸, uznawaną do dziś za jedno z najlepszych polskich opracowań numizmatycznych.
- c. Ząbkowice były węzłową stacją przygraniczną obsługującą połączenia międzynarodowe z Warszawy do Austrii i Prus. Siłą rzeczy z usług oferowanych na dworcu kolejowym korzystało wiele wybitnych osobistości. Z pewnością zalicza się do nich Oskar Kolberg, który spisał w Ząbkowicach 13 pieśni i 2 melodie taneczne⁹.
- d. W okresie rewolucji 1905 r. na stacji Ząbkowice działała aktywnie komórka Narodowego Koła Kolejarzy (NKK). O północy z 14/15 lipca 1905 r. z dworcowego biura telegrafu nadano depeszę wzywającą wszystkich pracowników Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej do bojkotu języka rosyjskiego i posługiwania się wyłącznie

⁶ I. I. Wołgunow (Волгунов), „Album z rysunkami ogólnego układu dróg, budynków i konstrukcji mostowych kolei istniejących w Rosji”, Moskwa, 1872.

⁷ „Wszechświat”, nr 43 z 23.10.1887 r. str. 685.

⁸ „Dziennik Poznański”, nr 92, Poznań, 23.04.1898, str. 2.

⁹ J. Krzyżanowski (red.), „Oskar Kolberg dzieła wszystkie. Kieleckie. Tom 18”, Wrocław, Poznań, 1963, str. 120-122 i 166-167 oraz O. Kolberg. „Lud. Jego zwyczaje... Tom XIX, Kieleckie”, Kraków, 1886, str. 48; 112-116; 125.

językiem polskim¹⁰. Akcja zapoczątkowana w Żąbkowicach okazała się skuteczna i po kilkutygodniowych negocjacjach zarząd przedsiębiorstwa i władze rosyjskie wyraziły zgodę na używanie języka polskiego na kolei.

- e. W latach 1903–1906 bywał w Żąbkowicach – i zapewne korzystał z dworca – Józef Piłsudski. Niestety nie ma na to dowodów, niemniej jednak w okresie międzywojennym nikt nie poddawał jego „wizyt” w wątpliwość¹¹. W czerwcu 1935 r. została pobrana ziemia: „(...) z pamiętnego miejsca pracy ideowej I Marszałka Józefa Piłsudskiego w Żąbkowicach”, którą specjalna sztafeta dostarczyła na Kopiec Piłsudskiego na krakowskim wzgórzu Sowiniec¹².
- f. W 1908 r. w budynku żąbkowickiego dworca pojawiał się Tomasz Arciszewski, gromadzący w domu miejscowego kolejarza Juliana Lubeckiego dynamit z zagłębiowskich kopalń, na potrzeby słynnej akcji pod Bezdanami na Litwie¹³.
- g. 11 listopada 1911 r. żąbkowicki dworzec i stację opanował pododdział Czerwonej Gwardii. 20 listopada gwardzistów rozbroił i wywiózł z Zagłębia niewielki pododdział Wojska Polskiego pod osobistym dowództwem gen. Tadeusza Rozwadowskiego, przemieszczający się koleją z Warszawy do Lwowa. Na temat ww. akcji zachowały się liczne doniesienia prasowe¹⁴. 29 listopada inny pododdział Czerwonej Gwardii próbował ponownie opanować żąbkowicką stację, lecz tym razem rozbroili gwardzistów żołnierze miejscowego posterunku Wojskowej Straży Kolejowej¹⁵. Nie wiadomo, jak długo utrzymywano wojskowe stanowisko komendanta dworca kolejowego (nazwa dosłowna), aczkolwiek ostatnie informacje na ten temat pochodzą z kwietnia 1921 roku¹⁶.
- h. Latem 1919 r. – w ramach przygotowań do wojny z Niemcami – na żąbkowickiej stacji i dworcu gościł kilkakrotnie gen. Józef Haller. Nie były to przypadkowe wizyty, gdyż w Żąbkowicach znajdowało się stanowisko dowodzenia 6. Pułku Strzelców, wchodzącego w skład 2.DSP. Niewykluczone, że mieściła się tam również kwatera dowództwa dywizji lub nawet wysunięte stanowisko dowodzenia frontu (główne było w Krakowie). W Żąbkowicach gen. Haller podejmował m.in. płk. Goodyear’a przewodniczącego komisji sojuszniczej na Śląsku¹⁷. Tutaj też spotkał się po raz pierwszy z obsługą pociągu pancernego „Hallerczyk”, stacjonującego na żąbkowickiej stacji¹⁸.
- i. W 1921 r. przez mniej więcej trzy miesiące (kwiecień – sierpień) z żąbkowickiego dworca korzystali żołnierze pociągu pancernego „Piłsudczyk”¹⁹. Tzw. bojówkę, czyli opancerzone i uzbrojone wagony pociągu wraz z obsługą i oddziałem szturmowym „przemycono” na Górny Śląsk, aby na ich bazie zorganizować improwizowane powstańcze pociągi pancerne (trzecie powstanie śląskie). Logistyczna część pociągu – tzw. koszary – pozostała w Żąbkowicach. Wielu żołnierzy z bojowej części pociągu poległo w powstaniu lub odniosło rany, natomiast opancerzoną część bojową pociągu zbudowano od nowa w Zakładach Cegielskiego w Poznaniu i przekazano wojsku 07.08.1921 roku²⁰. Mniej więcej do tego czasu „koszary” stacjonowały na żąbkowickiej stacji, chociaż powstanie zakończyło się miesiąc wcześniej (05.07.1921 r.).

¹⁰ „Kiliński”, nr 4, Warszawa, czerwiec 1937, str. 181.

¹¹ „Expres Zagłębia”, nr 281, Sosnowiec, 14.10.1935, str. 2.

¹² „Expres Zagłębia”, nr 173, Sosnowiec, 27.06.1935, str. 4.

¹³ S. Lideczko, „Akcja bezdańska (zamach 3 premierów polskich)”, Warszawa, 1933

¹⁴ „Ziemia Lubelska”, nr 572, Lublin, 26.11.1918, str. 2; „Robotnik”, nr 308, Warszawa, 21.11.1918, str. 2;

„Górniki”, nr 59 (1), Dąbrowa, 30.11.1918 r., str. 4.

¹⁵ „Czas”, nr 522, Kraków, 03.12.1918, str. 2.

¹⁶ „Dziennik Personalny MON”, nr 15, Warszawa, 16.04.1921, str. 177.

¹⁷ „Kurier Poznański”, nr 196, Poznań, 27.08.1919, str. 1.

¹⁸ „Tygodnik Ilustrowany”, nr 29, Warszawa, 19.07.1919, str. 461 i 462.

¹⁹ „Iskra”, nr 129, Sosnowiec, 31.07.1921, str. 3.

²⁰ „Kurier Poznański”, nr 179, Poznań, 07.08.1921, str. 7.

- j. 02.05.1931 r. przed ząbkowickim dworcem witano „z uniesieniem” – jak pisano w prasie – Prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego, udającego się do Katowic na uroczyste obchody 10 rocznicy trzeciego powstania śląskiego ²¹.
- k. 30.09.1934 r. przed ząbkowickim dworcem podejmowano ministra spraw zagranicznych Józefa Becka, wraz z małżonką, w sposób następujący ²²: *Na peronie ustawiała się kompania KPW z ognisk Zagłębia Dąbrowskiego oraz zarządy ognisk KPW: Dąbrowa Górnicza, Strzemieszyce, Łazy, Zawiercie i Ząbkowice. Z chwilą przybycia pociągu orkiestra odegrała Hymn narodowy, a kompania sprezentowała broń. P. minister powitał prezes Ogniska Ząbkowice ob. Pawelec, wręczając mu wiązankę kwiatów, a mała Aneczka Pawelcówna w imieniu najmłodszych Kapewiaków wręczyła p. ministrowi Beckowej wiązankę róż białych i czerwonych, za co została serdecznie ucałowana przez p. ministra. P. minister przeszedł przed frontem kompanii KPW i przyjął raport od jej d-cy ob. Idzikowskiego.*
- l. 10.09.1936 r. ząbkowicki dworzec był „świadkiem” krótkiej wizyty gen. Rydza-Śmigłego, powracającego pociągiem z Francji ²³. Generał zabawił w Ząbkowicach zaledwie 8 minut, ale w miastach Będzin i Dąbrowa Górnicza nie zatrzymał się w ogóle, a w Zawierciu „gościł” zaledwie przez 60 sekund ²⁴.

W Ząbkowicach.

A Ząbkowice.

W Ząbkowicach.

A Ząbkowice

Wizyta gen. Edwarda Rydza-Śmigłego. Ilustracje z tygodnika „Wiarus” ²⁵

4. Uwagi końcowe

Oprócz dworców kolejowych (omawianego i wyburzonego w 2017 r.), w Ząbkowicach znajdują się dwa wyjątkowo cenne architektonicznie zabytki kolejowe, tj. wieża ciśnień z 1881 r. oraz tzw. pałacyk naczelnika – siedziba V Oddziału Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej – wzniesiony w neogotyckim stylu w latach dziewięćdziesiątych XIX w. Opustoszały „pałacyk” spłonął w 2001 r. i pozostaje w stanie całkowitej ruiny, natomiast stan nieczynnej i pozbawionej opieki wieży ciśnień od lat sukcesywnie się pogarsza.

OPRACOWAŁ:

Andrzej Lorenc

Nr tel. 886589901

E-mail: andlore@wp.pl

²¹ „Żołnierz Polski”, nr 19, Warszawa, 10.05.1931, str. 464.

²² „Kolejowe Przysposobienie Wojskowe”, nr 12, Warszawa, grudzień 1934, str. 14.

²³ „5-ta Rano”, nr 257, Warszawa, 11.09.1936, str. 1.

²⁴ Tamże.

²⁵ „Wiarus”, nr 38, Warszawa, 19.09.1936, str. 29.